

Ключевые слова: *інвестиції, інвестиційна привлекательність, іностранные інвестиції, рейтинг інвестиційної привлекательності, конкурентні переваги.*

Одержано 02.04.2015 р.

УДК 331.5.024.5

Звонар Йолана Петрівна
*к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та управління економічними процесами,
Мукачівський державний університет*

АКТИВНА ПОЛІТИКА ЗАЙНЯТОСТІ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

Темою статті є теоретичні засади формування організаційно-економічних механізмів стимулювання підприємницької активності населення та узагальнення зарубіжної практики реалізації активної політики зайнятості. Метою статті є окреслення напрямів вдосконалення соціально-трудових відносин та підвищення конкурентоспроможності праці в Україні на основі узагальнення досвіду застосування активної політики зайнятості в країнах Європейського Союзу. Актуальність теми обумовлюється перспективами входження України до загальноєвропейської системи соціально-трудових відносин та пов'язаною з цим необхідністю термінового вирішення проблеми низькопродуктивної тіньової зайнятості та високого рівня прихованого безробіття. Науковою новизною статті є подальший розвиток та удосконалення теоретичних підходів до визначення активної політики зайнятості та її складових. У результаті здійснених досліджень на основі аналізу статистичних даних здійснено групування країн Європи у відповідності з рівнем зайнятості населення цих країн. Охарактеризовано економічні, політичні та ментальні чинники низького рівня зайнятості, притаманного переважно постсоціалістичним країнам, які недавно інтегрувалися до Європейського Союзу. Результатами досліджень також є визначення спільних для України та для деяких європейських країн проблем у сфері зайнятості, таких як високий рівень безробіття серед молоді, втрата частини працездатного населення внаслідок трудової міграції, переважаючої неформальної зайнятості та низький рівень продуктивності праці. Серед можливих шляхів подолання названих проблем названо стимулювання малого бізнесу, розширення кола функцій державної служби зайнятості, удосконалення профорієнтаційної роботи, використання міжнародного досвіду реалізації активної політики зайнятості. Практична значущість здійснених у статті досліджень полягає в окресленні перспективних напрямків підвищення ефективності зайнятості в Україні шляхом підвищення мобільності робочої сили та активізації підприємницької активності населення, особливо молоді. Перспективами подальших досліджень в даному напрямку є обґрунтування механізмів фінансової підтримки та розвитку підприємництва в Україні, стимулювання молодіжного підприємництва, адаптація політики зайнятості до теперішніх кризових умов.

Ключові слова: *зайнятість, ринок праці, неформальний сектор економіки, підприємницька активність, молодіжне підприємництво.*

ВСТУП

Сферу зайнятості можна розглядати як своєрідний лакмусовий папірець, який характеризує загальне макроекономічне становище країни, структуру її національної економіки, рівень розвитку ринкових форм господарювання, інституційне забезпечення соціально-трудових відносин, рівень підприємницької активності населення тощо. Недосконалість структури зайнятості, низька продуктивність праці в Україні є одночасно і наслідком глибокої економічної кризи, і одною з перешкод на шляху до її подолання. Високий рівень неформальної зайнятості, відсутність дієвих механізмів запобігання неофіційному працевлаштуванню, що мають місце на даний час, негативно впливають на вітчизняний ринок праці, суттєво знижують

надходження до пенсійного фонду та обмежують можливості фінансування соціальних програм, у тому числі і тих, які могли б спрямовуватися на підвищення конкурентоспроможності трудових ресурсів.

Дана проблема потребує першочергового вирішення, оскільки без цього існує ймовірність, що на європейському ринку праці Україна залишатиметься постачальником низькооплачуваної робочої сили.

Постановка проблеми. Процес інтеграції з Європейським Союзом вимагає від України здійснення широкого спектру реформ, у тому числі й у сфері трудових відносин. Обов'язковою умовою формування передумов для економічного зростання є подолання проблем високого рівня безробіття (явного та прихованого) та низькопродуктивної зайнятості значної частини населення, які є характерними для України на даний час. З цієї причини все більшої

значимості набувають дослідження міжнародного досвіду у сфері забезпечення продуктивної зайнятості населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Засади формування ефективної політики зайнятості та розвитку соціально-трудоного потенціалу як на національному, так і на регіональному рівнях є предметом досліджень багатьох науковців – М. І. Долішнього, С. М. Злупка, Л. М. Ільч, Е. М. Лібанової, М. І. Пітюлича, І. Я. Садової, Л. К. Семів, С. Трубича, Л. Чвертко, Л. Т. Шевчук. Однак на даний час при дослідженні методологічних та практичних аспектів управління соціально-трудоного потенціалом постає потреба в посиленні уваги щодо проблем входження України до європейського економічного простору, включаючи і ринок праці.

Мета статті (постановка завдання). Метою статті є окреслення напрямів вдосконалення соціально-трудоного відносин та підвищення конкурентоспроможності праці в Україні на основі врахування досвіду застосування активної політики зайнятості в країнах ЄС.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Регулювання спільного європейського ринку праці не носить жорсткого характеру: кожна країна здійснює власні програми зайнятості, на рівні ЄС здійснюється їх координація, вироблення загальноєвропейської стратегії зайнятості та допомога окремим країнам, що недостатньо просуваються на шляху виконання стратегії. Також на спільному європейському рівні чітко визначені мінімальні трудові права та гарантії найманим працівникам [3, с. 71]. Це питання також є актуальним для України, оскільки тіньовий ринок праці, частка якого є досить значною, створює можливості для зловживання роботодавцями своїм становищем на ринку праці, більш вигідним, ніж у найманих працівників.

Слід зазначити, що протягом останніх років у розвинутих країнах світу пріоритетного значення набуває активна політика зайнятості, спрямована не на подолання безробіття шляхом забезпечення будь-якими робочими місцями осіб, зареєстрованих як безробітні, а на вдосконалення якісних характеристик працездатного населення, що сприяє зростанню продуктивності зайнятості населення. В кожній європейській країні на сьогодні розроблені та застосовуються різні види та моделі політики зайнятості, однак спільною їх рисою є визнання пріоритетності інвестицій у розвиток конкурентоспроможності трудового потенціалу замість витрат на допомогу безробітному населенню. Тому активну політику зайнятості доцільно трактувати як систему інституційних, правових та економічних інструментів впливу на рівень економічної активності населення, його мотивацію до праці, а також на мобільність та конкурентоспроможність працівників.

Ситуація на ринку праці ЄС на даний час є складною, а рівень зайнятості населення у віці від 20 до 64 років у 2013 році становив 68,3%, що нижче, ніж у попередні роки. Тому проблема вдосконалення механізму управління зайнятстю населення є

актуальною і для країн Європи.

Варто зазначити, що для країн-членів ЄС характерними є значні відмінності у рівні зайнятості населення віком 20-64 роки [8]. У 2013 році даний показник коливався від 77,2% у Швеції до 43,3% у Греції (рис. 1). Також найвищий рівень зайнятості спостерігається у тих країнах Європи, які не є членами ЄС: в Ісландії – 79,5%, Норвегії – 77,1%, Швейцарії – 76,6%.

На основі відмінностей у рівні зайнятості населення країни ЄС можна умовно поділити на три групи. До першої з них доцільно віднести країни з високим (вище 70 %) рівнем зайнятості – Швецію, Данію, Німеччину, Фінляндію, Нідерланди, Австрію та Естонію. Для даних країн характерним є високий рівень розвитку інфраструктури ринку праці, можливості поєднувати трудову діяльність з професійним навчанням, що позитивно впливає на рівень зайнятості молоді, особливий трудовий менталітет.

Другу групу формують країни з середнім рівнем зайнятості населення віком 20-64 роки (не нижче 60%) – Великобританія, Франція, Литва, Латвія, Чехія та ін. Ці країни мають конкурентоспроможну економіку, збалансований розвиток різних галузей національного господарства, також їм притаманна висока ступінь інтегрованості в єдиний економічний простір, як європейський, так і світовий.

Щодо третьої групи країн, рівень зайнятості населення яких нижче 60%, то сюди входять переважно нові члени ЄС та так звані постсоціалістичні держави – Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія, а також країни Південної Європи – Італія, Іспанія, Греція, Хорватія, Мальта. Низький рівень зайнятості, який має місце в цих країнах, детермінується великою кількістю чинників, серед яких можна назвати :

- економічні (недосконала галузева структура економіки, недостатня інвестиційна активність, недоліки функціонування фінансової системи);
  - політичні (спадок соціалістичного режиму, корупція, «тінізація» соціально-трудоного відносин);
  - психологічні або ментальні, пов'язані з рівнем самосвідомості працездатного населення, його економічною активністю, потребами у самореалізації у професійній сфері. Дана група чинників за ступенем впливу на рівень зайнятості не поступається економічним чи політичним чинникам, хоча часто дослідженню ментальної складової соціально-трудоного потенціалу не приділяється достатньо уваги.
- На думку Бурлай Т. В., можна виокремити такі основні проблеми у сфері зайнятості новоінтегрованих країн Євросоюзу [1, с. 73]:
- слабка конвергенція ринків праці «старих» і «нових» членів ЄС;
  - високий загальний рівень безробіття та збільшення його тривалості;
  - надвисокий рівень безробіття серед молоді;
  - висока зайнятість у неформальному секторі економіки;
  - старіння робочої сили та підвищення пенсійного віку;
  - інтенсивна трудова міграція.

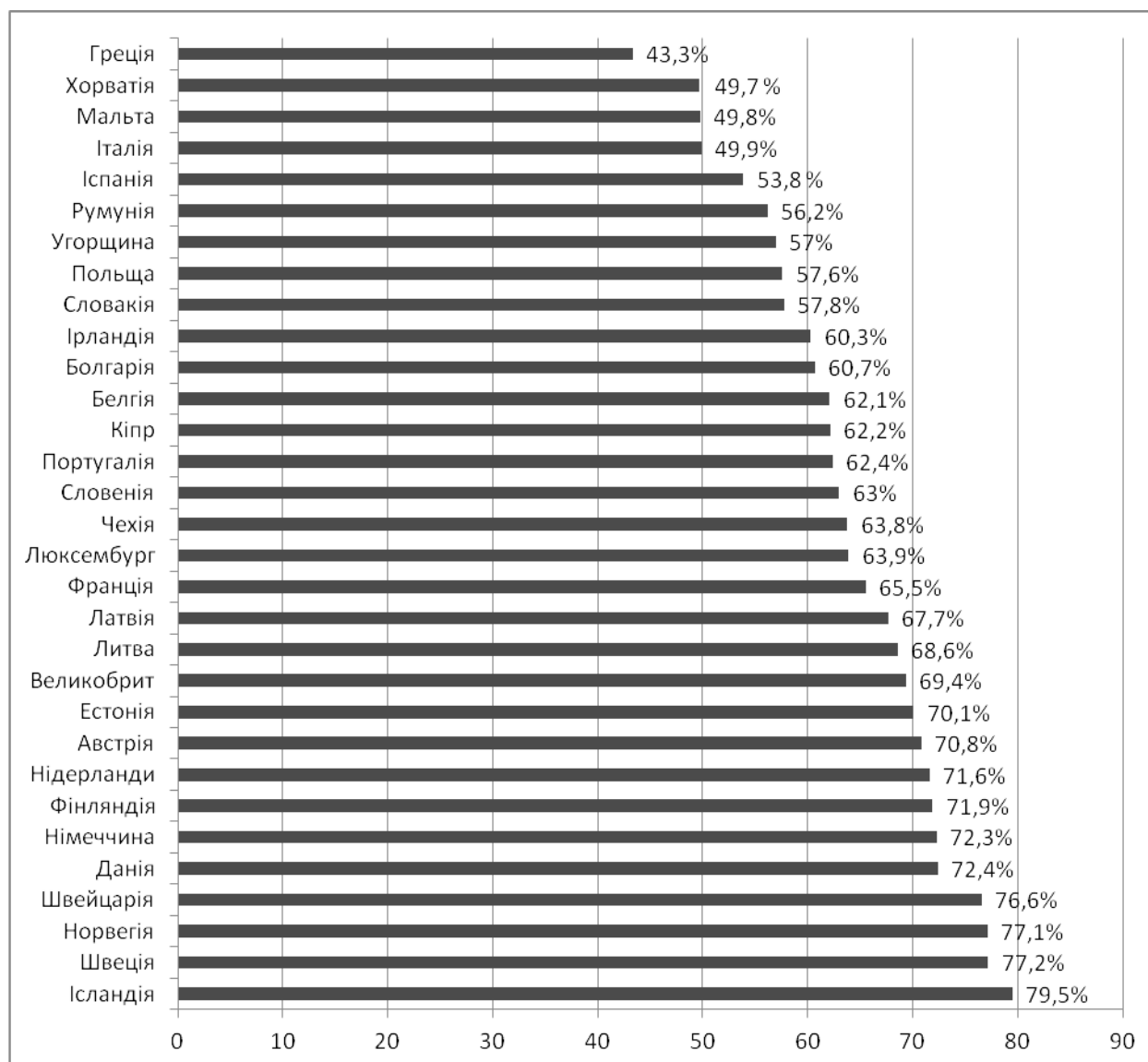

Рис. 1. Рівень зайнятості населення країн Європи (у віці 20-64 роки) у 2013 році [8]

Отже, можна стверджувати, що для України, яка тільки почала шлях до євроінтеграції, та для новоінтегрованих країн ЄС притаманні спільні проблеми у сфері зайнятості. Зокрема, для більшості регіонів України характерний високий рівень безробіття, реальні показники якого, як правило, суттєво відрізняються від офіційно зареєстрованого. Вікова структура безробітного населення подібна до тої, що має місце у країнах ЄС з нижчим рівнем економічного розвитку. Зокрема, у 2013 році в Україні кількість безробітних становила 1576,5 тис. осіб, з них 655,8 тисяч (або 41,6%) склали особи у віці до 30 років.

Також Україні притаманний високий рівень зайнятості у неформальному секторі економіки – переважно в особистих селянських господарствах, в торгівлі та побутовому обслуговуванні населення, тобто у сферах з низькою продуктивністю праці та незначною доданою вартістю. Згідно зі статистичними даними, у першому півріччі 2014 р. нараховувалося 4578,7 тис. неформально зайнятого населення, що

становило 24,8% від загальної кількості зайнятих. Причому в міських поселеннях даний показник склав 17,2%, тоді як у сільській місцевості – 42,9% зайняті саме у неформальному секторі економіки.

Варто зазначити, що високий рівень зайнятості в неформальному секторі економіки є спільною проблемою усіх постсоціалістичних держав – як нових членів ЄС, так і тих, які не входять до даного інтеграційного утворення. Окрім тіньової економіки, неформальній зайнятості в постсоціалістичних країнах ЄС сприяють порівняно слабкий інституційний розвиток національних ринків праці, значні потоки трудової міграції, в тому числі неофіційної, та недостатній контроль за дотриманням вимог щодо офіційного працевлаштування – як працівниками, так і роботодавцями [1, с. 79].

В Україні вирішенню даної проблеми може сприяти політика стимулювання малого бізнесу та створення механізмів перетворення непродуктивної «тіньової» зайнятості у неформальному секторі економіки у ефективне підприємництво, орієнтоване

на інновації. Особливого значення при цьому набуває активізація так званого «молодіжного підприємництва», що є вкрай актуальним інструментом вирішення проблеми високого рівня безробіття серед молоді.

Аналіз діяльності державної служби зайнятості в Україні дає підстави стверджувати, що переважно акцент в її роботі робиться на пасивних заходах регулювання зайнятості – реєстрації та обліку безробітних, виплаті матеріальної допомоги по безробіттю, наданні інформації про вакансії. Такі функції служб зайнятості в Україні є традиційними. Поряд з цим у їх роботі останнім часом спостерігаються певні нові тенденції – активізація профорієнтаційних заходів, налагодження зв'язків з громадськими організаціями та органами місцевого самоврядування щодо створення нових робочих місць, а також посилення роботи з молоддю, включаючи заходи з виявлення та розвитку підприємницьких здібностей.

Слід зазначити, що у країнах ЄС одним з напрямків розвитку конкурентоспроможності соціально-трудоного потенціалу є підвищення підприємницької активності молодих працездатних осіб. Це пов'язано з тим, що молодь традиційно краще сприймає нововведення, ніж старше покоління, легше навчається ї, відповідно, може досягнути позитивних результатів в організації власної справи за порівняно короткий проміжок часу, але тільки за наявності певної фінансово-консультаційної підтримки.

У багатьох західних країнах уже протягом кількох десятиліть успішно застосовується практика стимулювання молодих осіб до заснування власної справи. В основі механізмів такого стимулювання лежить пільгове оподаткування діяльності або повне звільнення від податкових платежів підприємців-початківців на певний час (від одного до трьох років), а також консультаційна та юридична підтримка процесу започаткування власної справи. При цьому увага акцентується саме на молодих підприємцях, які мають потенціал до навчання, до творчої та інноваційної активності, до саморозвитку і т. д.

Як приклад можна навести Великобританію, де в рамках реалізації політики М. Тетчер щодо подолання економічної кризи початку 80-их та структурної перебудови економіки відбувалося комплексне стимулювання малого бізнесу. Особлива увага з боку органів державної влади приділялася сприянню та створенню умов для розвитку молодіжного підприємництва, зокрема успішно реалізовувалася на практиці програма «Молоді підприємці».

Щодо вітчизняних реалій, то в законодавстві України на даний час немає ні чіткого формулювання

поняття «молодий підприємець», яке давало б правові підстави для організаційної та економічної підтримки таких осіб, ні прописаних механізмів забезпечення молоді, яка має намір започаткувати власну справу, фінансовими ресурсами, тобто так званим «стартовим капіталом, відсутність якого є одною з головних причин, що гальмують розвиток підприємництва.

Певні кроки щодо організації фінансової та консультаційної підтримки молоді, яка започатковує власну справу, здійснювалися, зокрема, відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», був створений спеціальний фонд, з якого здійснювалися виплати одноразової допомоги для організації безробітними власного бізнесу. Однак на сьогоднішній день внаслідок надскладних економічних та політичних обставин фінансування даних програм, очевидно, буде згорнуто.

Враховуючи, що для України характерні значні диспропорції у рівні зайнятості та у кількості вільних робочих місць між великими містами та невеликими та сільською місцевістю, важливо надати можливість молодим людям започаткувати підприємство у невеликих містах та селах, тим самим створюючи нові робочі місця та розвиваючи регіональний бізнес.

Серед зайнятих у неформальному секторі економіки значну частку становлять особи, які самостійно ведуть певну господарську діяльність, не реєструючись при цьому як фізична особа-підприємець. Дану проблему неможливо вирішити без активної участі держави у формуванні механізмів підтримки підприємництва.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проблема обґрунтування засад реалізації активної політики зайнятості в подальшому, в міру входження економіки України у загальноєвропейські економічні процеси, набуватиме все гострішої актуальності. Перспективами подальших досліджень у даному напрямку мають стати питання щодо обґрунтування механізмів максимального сприяння підприємницькій активності населення, особливо молоді, зростання ролі малого бізнесу, підвищення продуктивності праці, детінізації соціально-трудоного відносин. Важливим також є теоретичне обґрунтування напрямків та інструментів фінансової підтримки підприємництва в Україні, стимулювання молодіжного підприємництва, адаптація політики зайнятості до теперішніх кризових умов. Необхідними є також дослідження напрямків оптимізації процесів трудової міграції населення з метою мінімізації втрат соціально-трудоного потенціалу країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бурлай Т. В. Актуальні проблеми зайнятості в новоінтегрованих країнах ЄС: уроки для України / Т. Бурлай // Економіка і прогнозування. – 2012. – №2. – С. 71-85.
2. Гургула О. М. Зарубіжний досвід регулювання зайнятості населення та можливості його використання в Україні / О. Гургула // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки» Випуск 6. Частина 4. – 2014. – С. 121-124.
3. Кузьменко Л. В. Конвергенція ринку праці в країнах ЄС / Л. Кузьменко // Наукові праці: Науково-

методичний журнал. – Вип. 202. Том 2014. Державне управління. – 2013. – С. 70-74.

4. Терюханова І. Програми підтримки самостійної зайнятості та підприємницької діяльності в зарубіжних країнах / І. Терюханова // Україна: аспекти праці. – 2001. – № 2. – С. 41-45.

5. Чвертко Л. А. Неформальна зайнятість у формуванні приватного сектору економіки / Л. А. Чвертко // Формування ринкових відносин в Україні: Зб. наук. пр. – Київ, 2004. – Вип. № 1. – С. 107-110.

6. Шкіндюк І. Зарубіжний досвід вирішення проблем зайнятості і перспективи його застосування в Україні / І. Шкіндюк // Ефективність державного управління. Збірник наукових праць. – 2009. Вип. 21. – С. 151-158.

7. Якість трудового потенціалу та управління трудовою сферою в Україні: соціальна експертиза: Монографія / О. І. Амоша, О. Ф. Новікова, В. П. Антонюк, Л. В. Шаульська та ін. / НАН України. Ін-т економіки промисловості. – Донецьк, 2006. – 208 с.

8. Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_statistics

Звонар Йолана Петровна

АКТИВНАЯ ПОЛИТИКА ЗАНЯТОСТИ В СТРАНАХ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА И ВОЗМОЖНОСТИ ЕЕ ПРИМЕНЕНИЯ В УКРАИНЕ

Темой статьи являются теоретические основы формирования организационно-экономических механизмов стимулирования предпринимательской активности населения и обобщение заграничной практики реализации активной политики занятости. Цель статьи состоит в определении направлений усовершенствования социально-трудовых отношений и повышения конкурентоспособности труда в Украине на основе опыта использования активной политики занятости в странах Европейского Союза. Актуальность темы обусловлена перспективами вхождения Украины в общеевропейскую систему социально-трудовых отношений и связанную с этим необходимостью срочного решения проблемы низкопроизводительной теневой занятости и высокого уровня скрытой безработицы. Научным новизном статьи является дальнейшее развитие и усовершенствование теоретических подходов к определению активной политики занятости и ее составляющих. В результате исследований на основе анализа статистических данных осуществлено группирование стран Европы в соответствии с уровнем занятости населения этих стран. Охарактеризовано экономические, политические и ментальные факторы низкого уровня занятости, присущего преимущественно постсоциалистическим странам, которые недавно интегрировались в Европейский Союз. Результатами исследований также является определение общих для Украины и для некоторых европейских стран проблем в сфере занятости, таких как высокий уровень безработицы среди молодежи, потеря части трудоспособного населения в последствии трудовой миграции, преобладание неформальной занятости и низкий уровень производительности труда. Среди возможных путей решения этих проблем названо стимулирование малого бизнеса, расширение круга функций государственной службы занятости, усовершенствование профагитационной работы, использование международного опыта реализации активной политики занятости. Практическая значимость совершенных в статье исследований состоит в очерчении перспективных направлений повышения эффективности занятости в Украине путем повышения мобильности рабочей силы и активизации предпринимательской активности населения, особенно молодежи. Перспективами дальнейших исследований в данном направлении является обоснование механизмов финансовой поддержки и развития предпринимательства в Украине, стимулирование молодежного предпринимательства, адаптация политики занятости к нынешним кризисным условиям.

Ключевые слова: занятость, рынок труда, неформальный сектор экономики, предпринимательская активность, молодежное предпринимательство.

Zvonar Y.

THE ACTIVE EMPLOYMENT POLICY IN THE COUNTRIES OF EUROPEAN UNION AND OPPORTUNITIES OF ITS IMPLEMENTATION IN UKRAINE

The subject-matter of the paper is the theoretical basis of formation of organizational and economic mechanisms for stimulating entrepreneurial activity and generalization of foreign practice of implementation of active employment policy. The article is aimed to outline the areas of improving industrial relations and competitiveness of labour in Ukraine on the basis of summarizing the experience of the application of active employment policy in the European Union. The actuality of the problem is conditioned by the perspectives of Ukraine's entering to European system of industrial relations and the necessity of the urgent solving the problem of low-productivity illegal employment and a high level of hidden unemployment. The scientific novelty of the article lies in further development and improvement of theoretical approaches to the determination of the active employment policy and its components. The grouping of European countries in accordance with the level of population's employment has been made on the bases of statistic data. As a result of research carried out on the basis of statistical analysis performed. Economic, political and mental factors of low level of employment peculiar to mainly post-socialist countries recently integrated into the European Union have been characterized. Common for Ukraine and some European countries concerning the employment, such as high rate of youth unemployment, the loss of the working population due to migration, the prevalence of informality and low productivity have been defined as the results of research. The stimulation of small business, expansion of the functions of state employment, improving career guidance, use of international experience in the implementation of active employment policy are among the possible ways to overcome the problems. The practical importance of research revealed in the

article lies in defining the perspective directions of increasing employment efficiency in Ukraine by means of labour mobility and activation of entrepreneurial activity of the population, mainly young people. The substantiation of mechanisms of financial support and business development in Ukraine, promoting youth entrepreneurship, employment policy adaptation to the current crisis are among the perspectives for further research.

Key words: employment, labor market, informal economy sector, entrepreneurial activity, youth entrepreneurship.

Одержано 04.04.2015 р.

УДК 621.311

Коваленко Олена Валеріївна,

*д.е.н., проф., завідувач кафедри економіки підприємства,
Запорізька державна інженерна академія*

Янчуков Юрій Олексійович,

начальник електротехнічної лабораторії,

Запорізька теплова електрична станція Донецької паливно-енергетичної компанії

РОЗВИТОК ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ГАЛУЗІ ПРИДНІПРОВСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО РАЙОНУ

Проблеми енергоефективності, які досить гостро стоять перед людством у XXI столітті, для нашої держави є гіперактуальними. Так, при споживанні близько 250 млн. тонн умовного палива на рік Україна самостійно забезпечує лише 52 відсотки цього обсягу, імпортуєчи біля 75% споживаного газу, 85% сирової нафти та нафтопродуктів, 19% вугілля. При цьому енергоємність внутрішнього валового продукту у більш, ніж утричі перевищує середньосвітовий показник. Метою статті є визначення основних пріоритетів розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств енергетичної галузі на прикладі Придніпровського економічного району. У роботі використано загальнонаукові та специфічні методи дослідження процесів і явищ в їх взаємозв'язку та розвитку. Зокрема, монографічний, історичний, факторний, соціологічний та емпіричний методи, за допомогою яких обґрунтовано висновки та пропозиції. Теплова енергетика України знаходиться у важкому фінансовому становищі, але поряд з атомною енергетикою є флагманом економіки, адже без успішного функціонування теплової енергетики та впровадження інноваційно-інвестиційних проектів неможливе майбутнє. У статті доведено, що інноваційно-інвестиційна модернізація підприємств електроенергетики може бути здійснена як складова масштабного загальнонаціонального проекту модернізації енергетичної галузі, який повинен розроблятися й реалізовуватися на основі еколого-економічної концепції модернізації електроенергетики. Крім того, такий проект має супроводжуватися як мінімум двома підтримуючими проектами, теж загальнонаціонального масштабу: проектом модернізації енергорозподільчої галузі; проектом реалізації потенціалу енергозаощадження. Сам процес розробки національного проекту модернізації енергетичних підприємств має відбуватися у рамках взаємодії трьох суб'єктів: безпосередньо енергогенеруючих підприємств, національного диспетчерського центру і держави – як стратега розвитку енергогенеруючих потужностей країни (наприклад, в особі Міністерства палива та енергетики), і як регулятора процесу енергоспоживання (в особі Національної комісії регулювання енергетики). Практичну значущість дослідження становлять методичні рекомендації щодо удосконалення процесу інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств енергетичної галузі Придніпровського економічного району.

Ключові слова: інновації, інноваційно-інвестиційна діяльність, енергоефективність, реконструкція, енергетична галузь.

ВСТУП

У розвитку науково-технічного прогресу, перебудові господарського механізму важливе місце в умовах ринку займає інвестиційна діяльність. Ринкове виробництво висуває високі вимоги не тільки до робітників, але й до предметів та засобів праці. Без людини праці навіть сама передова технологія та устаткування приречені на занепад, простої та неефективне використання з одного боку; з іншого ж боку – без сучасних технологій та устаткування всі

намагання навіть самих обдарованих робітників випускати конкурентоспроможну і сучасну продукцію приречені на провал. Отримання сучасних технологій та устаткування неможливо без застосування такого інструментарію як інвестування. При його використанні підприємства отримують шанс впровадження передових технологій та сучасного устаткування, які дають можливість випуску у найближчому майбутньому сучасної та конкурентоспроможної продукції. Інвестиції роблять не тільки задля придбання передових технологій та